

Vingsted, d. 11. marts 2021

Mindretalsudtalelse fra Danmarks Sportsfiskerforbund i forbindelse med anbefalinger fra Arbejdsgruppen om Tange Sø og Gudenåens fremtid.

Før oversvømmelsen var der enge og en stor skov. Det var vidunderligt smukt, når skoven var grøn og engene blomstrede i fuldt flor med vilde blomster. Gudenåen løb gennem engene, og en å vi kaldte "lille å" (Tange Å), løb ud i Gudenåen i vores eng. De to vandløb dannede en meget spids halvø, hvor vi tit gik ud for at fiske åkander i land. Der var nogle vidunderlige hvide åkander i denne å. Da nu elektricitetsværket blev bygget blev alle disse smukke enge og skove oversvømmet. Vi havde selv en dejlig skov, og den måtte jo også gå med. På hele det område, som kom til at stå under vand, lå der 12 store gårde og en del huse. Flere af disse gårde måtte sælges og nedbrydes og beboerne måtte flytte hen i anden egn, hvor nøddigt de end ville det. Mit hjem fik dog lov at blive liggende.

- Sørgine Petersen fra hus nr. 4 (se kort over ejendomme nederst) fra bogen Tange og Tange Sø - Nogle skæbner omkring en søs tilblivelse, Paul Bjerrum m.fl. fra 2010.

Kære Miljøminister Lea Wermelin

Som det fremgår af Arbejdsgruppens indstilling, bakker Danmarks Sportsfiskerforbund op om arbejdsgruppens principper i indstillingen til løsning af spærringen ved Tange og til at sikre Gudenåens kontinuitet, fremsendt på vegne af et flertal bestående af: Randers Kommune, Favrskov Kommune, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening – centralt, Danmarks Naturfredningsforening – lokalt samt lokale lyst- og sportsfiskerforeninger langs Gudenåen.

Indledningsvis vil vi rose initiativet med nedsættelsen af arbejdsgruppen. Det har været en god proces, og der har ikke været tvivl om, at det væsentligste ved valg af løsning har været at sikre opfyldelse og overholdelse af EU's Naturdirektiver.

Vi supplerer med denne mindretalsudtalelse og vil anbefale den bedste, billigste og mest autentiske løsning: en fjernelse af Tange Sø og en genopretning af den oprindelige Gudenå.

Det har Gudenåen, landskabet og den danske befolkning fortjent og ventet på i mange år. Gudenåen har national betydning og er sammen med Skjern Å vores mægtigste vandløb. Derfor bør en genopretning af den oprindelige Gudenåen prioriteres meget højt. Der findes ikke tilsvarende vandløbsnatur i Danmark, som den strækning, der i dag ligger på bunden af Tange Sø. En strækning som vore forfædre stillede til rådighed for Gudenåcentralen, som blev gemt på bunden af Tange Sø og som nu fortjener igen at føre Gudenåens vand i en unik ådal, med tak for lån.

Genopretningen af Gudenåen ved Tange kan sammenlignes med genopretningen af Skjern Å

Folketinget udviste politisk mod i 1987. Der besluttede de med et overvældende flertal at vedtage et socialdemokratisk beslutningsforslag om dels at genskabe og øge Skjernåens selvrensende effekt, dels at forbedre området rekreative værdi. Christian Christensen (Q) var Miljøminister og minister for nordiske anliggender i den af Poul Schlüter ledede regering.

Det blev Miljøminister Svend Auken (S), der skulle føre beslutningen ud i livet, da han fik ansvaret i Poul Nyrups regering i 1993. Svend Auken kæmpede en lang og sej politisk kamp for projektet, på trods af megen lokal modstand. En

modstand der i dag er vendt til begejstring, da ingen, hverken lokalt eller nationalt, vil undvære dét, som Svend Auken gjorde for og med Skjern Å. Ved indvielsen i 2000 sagde han, at »der altid har stået blæst om Skjern Å-projektet«. Men vi ved nu, at det var det rigtige og en vigtig kamp Svend Auken kæmpede og lykkedes med, og det har tilført lokalområdet meget værdi – både naturmæssigt, rekreativt og økonomisk.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener derfor, at det nu er tid til at give Gudenåen sit oprindelige forløb tilbage, efter mere end 100 år i skjul på bunden af Tange Sø. Der gik kun 26 år fra Folketinget besluttede at udrette Skjern Å, til det politisk blev besluttet at genslynge den igen. Til sammenligning har Gudenåen ikke haft sit frie løb i mere end 100 år.

Det er på tide at sige tak for lån til Gudenåen

Med etablering af Gudenåcentralen traf Staten en beslutning efter at have undersøgt fordele og ulemper ved byggeri af et kraftværk ved Tange. Man fandt, at den jord, der skulle eksproprieres, ikke kunne måle sig med værdien af det en elproduktion kunne indbringe.

I juli 1918 underskrev Ministeren for offentligt arbejde det dokument, som iværksatte anlæggelsen af Tange Sø. Konsekvenserne var alvorlige for de 46 ejendomme, der blev berørt, og for Gudenåen og vandløbsnaturen betød det en prop i Danmarks længste vandløb og udryddelse af den unikke Gudenå laks.

Gudenåcentralen har haft en positiv indvirkning på industrialiseringen og udviklingen i det Midtjyske område i kraft af en efter datidens forhold stor elproduktion. Men sådan er det ikke længere. I dag har produktionen ikke en størrelse, der berettiger en forsat amputation af Gudenåen ved Tange.

Det landskab, som for 100 år siden blev oversvømmet, skal igen for en dag, så vi kan få et for Danmarks geografi enestående stykke natur tilbage i form af floddalen på bunden af Tange Sø.

Vi skal værne om vore oprindelige landskaber.

Lea Wermelin, du har som miljøminister en unik mulighed for at genskabe den oprindelige Gudenå og få den storslåede natur tilbage. Det er den af de mange foreslåede løsninger, der med garanti sikrer opfyldelse af EU's Naturdirektiver. Den vil også sikre passage til og fra Tange Å, hvilket sikrer målopfyldelse af de 65 km vandløb, der er med i vandområdeplanerne i dette vandløb.

Ikke nok med at sikre målopfyldelse vil en reetablering af Gudenåen være en historisk håndsrækning til den hårdt trængte danske natur og biodiversitet. Gudenåen og ådalen ved Tange vil blive et mekka for planter og insekter, for fisk og fugle – og dermed også et fyrtårn i den danske natur. Som lystfiskere ser vi naturligvis frem til, at den fascinerende atlantehavslaks kan vende tilbage til åen, men også til at se en blomstrende ådal med maj-gøgeurt, engblomme og et virvar af sjældne sommerfugle. En uendeligt smuk Gudenå med enge gennemslunget af den hurtigt strømmende å vil blive et tilløbsstykke uden sidestykke. Og hvem ved, måske ligger den mest enestående af vores kommende naturnationalparker netop her?

En løsning med et langt- eller mellemlangt omløbsstryg vil derimod være en kunstig løsning med risiko for, at det alligevel ikke virker, og så har vi, foruden at spilde hundredvis af millioner, én gang for alle forspildt muligheden for at få en sammenhængende, velfungerende Gudenå tilbage. Og titusindvis af frivillige timer i at forbedre vandløbsnaturen opstrøms og nedstrøms Tange Sø vil i store træk også have været forgæves.

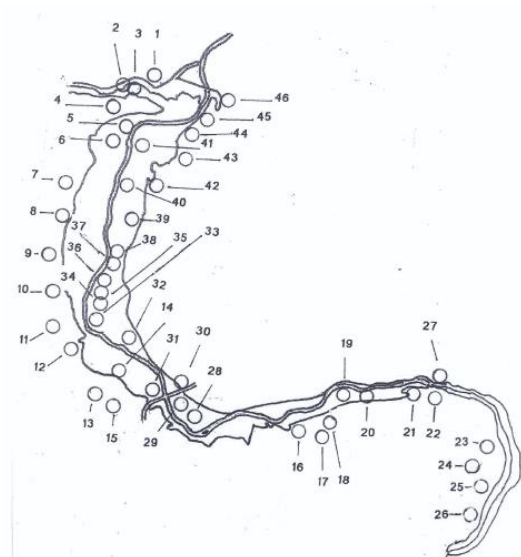
Overvejelser om kulturhistorie og Arbejdsgruppens flertalsudtalelse

Danmarks Sportsfiskerforbund støtter naturligvis op om teksten vedrørende elproduktion og bevarelse af Tangeværket som museum og kulturmiljø:

Arbejdsgruppen finder ikke, at Tangeværkets elproduktion har en størrelse, der berettiger til, at den tillægges afgørende vægt i valg af løsning. Arbejdsgruppen finder Tangeværket bevaringsværdigt som museum og kulturmiljø og støtter opretholdelse i det omfang det er muligt inden for rammerne af direktivopfyldelse.

DSF har i arbejdsgruppen lagt vægt på, at der blev peget på principper, der efterfølgende skal resultere i et udredningsarbejde, som sikrer valget af en løsning, der lever op til EU's Direktiver. Vi vil dog ikke undlade at pege på, at når der bruges et trecifret millionbeløb på en løsning, skal det sikres, at der sker en udnyttelse af det naturpotentiale en genopretning af Gudenåen kan betyde. En genopretning af den oprindelige Gudenå vil sikre, at dette potentiale udnyttes maksimalt.

Kort over de 46 ejendomme, der blev berørt ved etablering af Tange Sø.

Med venlig hilsen

Torben Kaas
Formand, Danmarks Sportsfiskerforbund